Avd. II

Svenska Canada-Tidningen

Part II

The Swedish Canada News

WINNIPEG MANITOBA, TORSDAGEN DEN 14 OKTOBER 1926.

PROVINCIAL LIBRARY

"Broder Frans" och Fransiskanerna.

700 år sedan "Guds lille fattige" lämnade jorden.

I år ha sjuhundra år förflutit sedan en av de blidaste och innerligaste gestalter, som någonsin levat, lyktade sitt liv i den av honom högt älskade kyrkan Portiuncula i Assisi. Denne man var "Guds lille fattige", den helige Franciskus, även kallad Frans av Assisi, till skillnad från andra helgon med namnet Frans, ty den katolska kyrkan känner flere.

I begynnelsen bar emellertid Fransiskanerordens stiftare ett helt annat namn än Frans, vilket var ett slags smeknamn, som gavs honom av fadern för hans redan som barn visade färdighet i franska språket. Han var döpt till Giovanni och föddes 1182 i den lilla italienska staden Assisi i närheten av Spoleto. Fadern hette Pietro Bernardone, och modern, som torde ha varit av sydfransk börd, hette Pica.

Som yngling utmärkte sig Frans för ett lättrört hjärta, men också för ett slösaktigt och föga allvarligt liv. Han roade sig tappert, och kunde göra det emedan fadern som rik köpman, men i stället lät Frans värva sta nöje fann han i sorglöst umgänge med jämnåriga, och han var den främste vid alla fester och upptåg.

Fadern hade ämnat honom till köpman, men i stället lät Frans värva sig för deltagande i ett krig, som uppblossat mellan Assisi och Perugia. Han råkade i fångenskap och kvarhölls hos fienden i ett år.

Efter att omkring 1203 ha återfått friheten vände han hemåt, men överfölls av en häftig sjukdom, varunder hans liv fick en ny inriktning. Han insåg världens fåfänglighet och ägnade sig alltmera åt bön och betraktelser samt åt att efter tillfrisknandet bistå de fattiga och elända. Han gick ut och tiggde för att med de så hopsamlade medlen kunna iståndsätta kyrkorna St. Damian, Portiuncula och andra. Hans fader drog honom inför biskopens domstol för att svara för sin i den gamles tycke alltför stora välgörenhet, men då avstod Frans frivilligt från sin arvsrätt, drog ut i skogarna utanför Assisi och började leva som eremit i en grotta. Så förgingo två år av hans liv.

Då kom Frans en dag åter till Assisi, avlade ett besök i Portiuncula och hörde en präst utlägga Matteievangeliets ord om utsändandet av lärjungarna:

"Och gån och prediken och sägen: Himmelriket är nära.

Boten sjuka, gören spetälska rena, uppväcken döda, utdriven onda andar. I haven fått intet, given för intet.

Skaffen eder icke guld, ej heller silver, ej heller koppar i edra bälten, icke ränsel, ej heller två livklädnader, ej heller skor, ej heller stav, ty arbetaren är värd sin mat."

De orden brände sig djupt in i eremitens själ, och han beslöt att följa maningen. Det var den 24:de februari 1209.

Frans sålde sina ägodelar, köpte sig en grov kåpa för pengarna och höll den samman om livet med ett rep. Barfota och utan huvudbonad började han så färdas omkring i landet, uppmanande alla att göra bot. Sitt dagliga bröd tiggde han. En del människor ansågo honom berövad förståndet och hånade honom, andra åter beundrade hans världsförakt, och lärjungar slöto sig till honom. År 1210 voro de elva till antalet. Då tänkte Franciskus på att fastställa en regel. Till klosterlivets vanliga plikter, fattigdom, kyskhet och lydnad, fogade han utövning av den strängaste askes. Ickt blott den enskilde utan orden i sin helhet förbjöd att besitta egendom för att därmed förebygga allt ont, som rikedomen kan medföra. Ordens föreståndare skulle heta tjänare, och medlemmarna kallas mindre bröder — fratres minores, varifrån namnet minoriter på fransiskanerorden härleder sig. Över orden skulle stå en ordensgeneral. Sitt levebröd skulle munkarna få genom arbete och i nödfall genom allmosor.

Följd av sina lärjungar begav sig Frans till Rom för att av påven Innocentius III erhålla stadfästelse för sin orden. När de kommit dit, berättar Johannes Jörgensen i sin bok om "Den heliga Frans av Assisi", vände de sig först till biskop Guido av Assisi, som just vid denna tid — det var på sommaren 1210 — uppehöll sig i den eviga staden. Biskopen föreställde bröderna för en av sina bekanta bland kardinalerna, Johannes av St. Paul, och vägen till påven var härmed banad för dem.

Efter några få dagars förlopp infann sig kardinalen hos Innocentius III och avgav följande berättelse: "Jag har funnit en i högsta grad fullkomlig människa, som vill leva efter de heliga evangeliets ord och i allting iakttaga den evangeliska fullkomligheten. Och jag tror att Herren har för avsikt att genom honom förnya den heliga kyrkans tro över hela världen."

Bröderna från Assisi fingo därefter företräde för påven. Denne lät Frans framlägga sitt program, och svarade därpå: "Käre son, det liv du och dina bröder föra synes mig alltför strängt. Visserligen tvivlar jag icke på att I burna av eder första Länförelse, själva ären i stånd att leva sålunda. I bören emellertid också tänka på dem som komma efter eder, och som kanske icke längre ha samma iver."

Härtill svarade Frans blott: "Herre påve, jag litar på min Herre Jesus Kristus. Han har lovat oss det eviga livet och den himmelska saligheten, och skall heller icke neka oss något så obetydligt som det vi behöva här på jorden till livets uppehälle."

Med en aning av ett leende svarade Innocentius: "Vad du säger, min son, är fullkomligt sant. Men den mänskliga naturen är skröplig och fasthåller sällan länge vid ett och samma. Gå därför bort och bed Gud uppenbara för dig huruvida det du önskar överensstämmer med hans vilja."

Frans och bröderna lämnade nu Innocentius, vilken i nästa konsistorium förelade saken för kardinalerna. Som sannolikt var, hade flera av dessa gamla praktiska män stora betänkligheter mot orden, vars principer syntes strida mot vad som var möjligt för människor.

Alla invändningar söndersmulades dock av Johannes Colonnas enkla votum: "Denne man önskar blott att vi skola tillåta honom att leva efter evangeliet. Om vi nu förklara, att det är oöverkomligt, så förklara vi därmed evangeliet för omöjligt att åtlyda och bespotta alltså Kristus, som är evangeliets upphov."

Dessa ord gjorde verkan och Frans blev åter kallad till Lateranen.

Under den natt som föregick denna nya sammankomst säges påven ha haft en underbar dröm. Det förekom honom att han stod i Lateranpalatset på det ställe, som kallas Speculum, emedan man därifrån har en vid utsikt, och att han såg över mot den åt Johannes döparen och Johannes evangelisten invigda Laterankyrkan, alla kyrkors huvud och moder. Och då såg han med en rysning att den stolta byggnaden vacklade, tornet lutade, murarna begynte att remna. Snart skulle Konstantins urgamla basilika icke vara annat än en grushög. Lamslagen av skräck och med maktlösa händer stod påven i sitt palats och såg på. Han ville ropa, men kunde det icke. Och vad skulle det också ha gjort för nytta? Han ville knäppa händer till bön, men mäktade icke, liksom detta icke heller skulle ha gagnat.

Då kom en man gående över Lateranpalatset, en liten, oansenlig man, klädd som en bonde, barfota och med ett rep om livet i stället för bälte. Och den fattige mannen gick, utan att se varken åt höger eller vänster, rakt bort mot den sjunkande kyrkan. Nu stod han vid en av murarna, som lutade över honom som om den i nästa ögonblick skulle falla ned och krossa honom.

Besynnerligt att skåda — det var som om den lille mannen plötsligt blev lika hög som muren han stod under. Se — nu satte han skuldran in under murkrönet, och med ett kraftigt tag upprättade han hela den sjunkande kyrkan så att den åter var hel och färdig.

En djup suck av befrielse och utlöst spänning undslapp ofrivilligt påven. Liksom hade den lille mannen blott väntat härpå, vände han sig om med ansiktet åt Lateranen. Och då såg Innocentius, att den som så underbart hade upprest alla kyrkors huvud och moderkyrkan, var ingen annan än den lille fattige brodern av Assisi.

Då Frans dagen därpå framträdde inför påven var det med ett väl förberett tal.

Innocentius förstod, att detta icke var denna världens visdom, utan Guds ande och kraft. Vänd mot kardinalerna, som stodo bredvid, utbrast han: "Sannerligen, detta är den fromme och helige man, genom vilken Guds kyrka skall återupprättas."

(Forts. å sid. 11.)

HURU CLAES LÄRDE SIG SVENSKA.

En sann berättelse om hur ett litet barn lärdes tala två språk.

Översättning från engelska av Claes L. Hultgren.

Denna artikel ingick i april, maj- och junihäftena i tidskriften Childhood Education. Den är copyrighted och publiceras med tillåtelse av The Williams and Wilkins Company, Baltimore, Med., utgivare av Childhood Education.

Inledning. Denna sanna berättelse om hur ett litet barn lärdes tala två språk innehåller mera än en beskrivning av en språkundervisningsmetod. Den beskriver ett barns första skola och dess bästa lärare. Barnet fick undervisning, erhöll begripliga intressen och ernådde en sinnenas jämnvikt genom lyckliga erfarenheter. Man giver akt på ett förfaringssätt som danade en barnslig förtröstan i stället för fruktan. Den viktigaste uppfostran kom genom den förtrolighet som bidrog till utvecklingen av gossens personlighet och karaktär. — Luella A. Palmer. (Miss Palmer är superintendent för Kindergartenskolorna i New York.

Gossens undervisning under första levnadsåret.

För några år sedan träffade jag en liten tvåårig dam, som vid denna späda ålder talade engelska, franska och tyska lika lätt och korrekt. Denna händelse gjorde ett mycket djupare intryck än andra fall, som kommit till min kännedom, där äldre barn hade mästrat mera än ett språk. Jag försatte mig då att skulle jag en gång bli lycklig nog att få egna barn, skulle de få sin språkkunnskap under det skede i livet när sådan undervisning kan givas med den största lätthet, och med en metod, som skulle ge det varaktigaste och mest praktiska resultat. Huru kunde detta göras utan att anställa en lärarinna eller guvernant? Detta blev min fråga eller mitt problem.

När min förste son, Claes, anlände för fyra år sedan, satte jag strax mitt beslut i verket genom att från början vänja honom vid ljudet av sina fäders språk. Hans moder är av engelsk härkomst, född i Canada, och kunde ingen svenska. Alla våra bekanta och folk, med vilka vi kommo i beröring, talade endast engelska, så utsikterna för ett annat språk voro från början ganska mörka. All undervisning kom att falla på mig, och jag hade just tagit upp ett arbete, som under min sons första tre år höll mig borta från familjen åtminstone hälften av tiden. Ändå föresatte jag mig att strax börja undervisa min son i språken. Naturligtvis skulle svenskan bli först och övriga språk efter som min förmåga och tid tillåto.

Sedan min hustru och son kommo hem från sjukhuset, hade jag jämt en vecka på mig, innan mitt arbete kallade mig bort från dem. Dessa få dyrbara dagar ägnade jag därför träget åt min sons undervisning. Närhelst jag kunde vara med honom de få ögonblick han var vaken försökte jag att låta honom höra så mycket svenska som möjligt. Jag talade till honom som föräldrar bruka tala till ett litet barn, men alltid på svenska. Vad jag kunde komma ihåg av halvt bortglömda poem deklamerade jag för honom och de få sånger jag kunde komma ihåg letades fram ur minnemas gömslen och sjöngos efter bästa förmåga, fastän jag ingen sångare är och t. o. m. plågsamt medveten om denna min brist.. Men detta var endast en del av uppfostringssättet. Med min lille son på armen gick jag från rum till rum, pekade på diverse föremål och olika möbler och talade om för honom vad varje föremål hette, beskrev dess bruk, och kanhända också huru det blivit gjort, av vad det var tillverkat, vad som helst som kunde ge ett uppslag till dylika samtal med en stillsam och, som det syntes, helt intresserad åhörare. Föremål utomhus blevo ej heller försummade och t. o. m. utsikten från fönstret blev upptagen i våra samtal.

Dagen före min avresa gick jag omkring i rummet med min son och betraktade tavlorna på väggarne. Jag talade om dem och försökte fästa hans uppmärksamhet vid dem. Han hade då lärt att titta åt angivet håll, och hans ögon fixerade nu tavlan. Det kanske endast var ljuset som lyste på ramen, som tilldrog sig hans uppmärksamhet, men även det var en uppmuntran.

Det var jul, fem månader därefter när jag återsåg min familj. De fyra dagar jag kunde tillbringa hos dem blevo begagnade på samma sätt som förut. Intet ögonblick då jag kunde vara med min son blev försummat, och intet tillfälle till samtal blev obegagnat. Fastän han ej hört något annat språk än engelskan dessa månader, visade han likväl intresse för det nya språket. Han var nu även i gott sällskap, ty han kunde ge akt på föremål, skratta och på sitt eget sätt deltaga i samtalet med det barnsliga jollrandet av ett fem och en halv månader gammalt barn.

Verklig undervisning började emellertid ej förrän i slutet av mars, då min familj kom till mig i Baltimore. Medan vi hade vårt boställe i staten Maryland, hoppades jag få vara nära hemmet åtminstone en del av tiden, och vår gosses undervisning på svenska kunde påbörjas på allvar. Claes hade redan gjort stora framsteg i engelska. Hans mamma hade läst för honom, så han kunde känna igen många av "Mother Goose"-rimmen och kunde flera fingerspel. Han kunde förstå en hel del av vad som sades till honom, och likt andra barn vid den åldern var han emottaglig för undervisning eller kunskap som meddelades på lämpligt sätt.

Under denna tid gjorde Claes många försök att uttrycka sina tankar (express himself) och resultatet blev det vanliga barnsliga joller, som ömma föräldrar kunna förstå, men ingen annan. Han hade sålunda fått ett tämligen stort ordförråd, innan han vid nio månaders ålder kunde uttala sitt första riktiga ord, "cracker". Detta ord begagnade han nu alltjämt, ej endast då han ville ha en skorpa, utan för vad som helst han ville ha eller för att uttrycka rörelse, glädje och ibland vrede.

Varhelst vi voro, begagnade jag utan undantag svenska, när jag talade till min son, men framgången var ej särdeles synbar och ibland drevs det godmodigt skoj med mig för mitt företag. En dam sade, medan min familj var hos mig i Brunswick, Md., att hon hade lärt ett svenskt ord utav Claes och fann att det var detsamma på svenska och på engelska. Ordet var "cracker."

Emellertid började snart vårt undervisningsarbete att bära frukt. Claes lärde sig det svenska ordet "bröd", vilket han började begagna i stället för "cracker." Ej långt därefter började han sammanställa ett verk med detta benämningsord, och hans begäran om bröd eller skorpor blev nu "ha brö". Hans uttal var i början bristfälligt och han sade "crö". Helt naturligt lärde han sig att förstå ord långt innan han kunde begagna dem i samtal. Så till exempel lärde han sig fort att förstå vad "låt bli" eller "låt den vara" betydde, när han syntes driven av en nästan oemotståndlig barnslig åstundan att lägga sin lilla hand på min krage. Endast några upprepningar av satsen: "Skall pappa taga Claes?" behövdes, innan de orden besvarades med händer, som sträcktes upp så högt som möjligt, och lika lätt lärde han sig betydelsen av "rida, rida ranka," som jag upprepade för honom medan han "red" på min fot.

Det rakaste framsteget på detta område under den spädaste åldern gjordes de två veckor vi voro i Brunswick. Varje eftermiddag tog jag Claes ut på en liten spatsertur. Ibland bar jag honom, ibland körde jag honom i hans lilla vagn i backarne bakom staden eller upp och ned över dess egendomliga, slingrande gator. Stundom gingo vi över Potomacfloden till de gröna kullarne på Virginiasidan för att där plocka blommor eller betrakta de gröna träden eller lyssna till den vackra fågelsången. På många av dessa utflykter följde hans mamma med oss, men om det var regnigt brukade lillen och jag vanligtvis ensamma göra vår lilla resa, gossen väl insvept i mina armar och med extra skydd av ett stort paraply.

Alltid på dessa utflykter sökte vi nya föremål och alltid hade vi mycket att samspråka om. Gossen blev så van vid dessa utflykter att han väntade att jag skulle taga honom ut varje eftermiddag. Om de nödiga förberedelserna ej gjordes, lät han höra sin förtrytelse. Det ingick i hans dagliga program och regn bekymrade honem föga. Detta glädde mig, ty det var de stunder vi fingo vara för oss själva och vilka utelslutande användes för att söka nöje, erfarenhet och lärdomar. I vad mån dessa erfarenheter lämnade några varaktiga intryck hos gossen är svårt att säga, men åtskilligt måste ha gjort intryck på hans lilla hjärna, ty de bidrogo säkerligen till senare bemödanden av den lille att uttrycka sig i enstaka ord, som helt oväntat kommo från hans mun.

Bland de föremål som lämnade varaktiga intryck, voro djuren vi sågo. Hundar, tämligen vänliga, fanns det gott om i Brunswick, och min son lärde att räcka ut händerna och klappa dem. Ibland kunde en katt få samma förmån, och hästar, som stodo på gatorna, fick lillen klappa och strycka över deras blänka, släta sidor. Fåglarne, som vistades i de gröna dälderna eller hade sina boq i lundar och träd, pekade jag på för min lille son, och han kunde ge akt på en flygande fågel om den var nära, eller en stillasittande, om de smö ögonen riktades åt det hållet. Hur kunde jag veta att dessa intryck voro varaktiga? Emedan Claes till exempel vände sig för att titta efter hunden, när jag pekade på den för honom, och då jag bytte om och endast nämnde hunden utan att peka på den, såg gossen åt det hållet där djuret fanns.

Sålunda lärde min son sig att känna igen orden för häst, hund, gräs, fågel, vatten, blomma, katt, backe, grön, och, naturligtvis, många andra. Detta betyder ej att han så tidigt förstod verkliga betydelsen av t. ex. grön, men ordet var ett välbekant ljud, som alltid begagnades tillsammans med gräs, backe eller rad. Hund, häst och blomma kände han uttryckligen, som visades av hans åtbörder, fastän han ej ännu kunde säga dem. Han kände också ordet vatten som beteckning för den breda flytande Potomacfloden, och han visste också vad det var när han drack ur ett glas för att stilla sin törst. Därmed är icke sagt att han nödvändigtvis visste att det ena var detsamma som det andra, men han visste precis var han skulle titta efter den stora vattenmassan som flöt under bron, eller den brusande strömmen nedanför backen, lika väl som han visste att vattnet i ett glas var något att dricka.

Detta tyckes kanske vara mer naturlära än språklära, men dessa olika erfarenheter, fastän av stort fostrande värde, gåvo mer än kunskap om naturen. De försågo oss med material och tillfälle till naturlig språkutveckling, och jag var mer än nöjd med resultatet.

Sedan vi återvänt till Baltimore försummade jag ej, närhelst jag kunde komma hem till aftonen, ett enda tillfälle att låta Claes åka, eller ock spatserade jag i den närliggande parken med honom på armen. Här lärde han sig känna igen vattnet som flöt i fontänen. Dit gingo vi alltid först, så att Claes fick nöjet att se de glittrande strålarne och höra deras plaskande musik, när de föllo i bassängen nedanför.

Ibland sutto vi stilla på en bänk och sågo på huru barnen lekte, träffade någon annan liten, som tog en utflykt i parken, eller just sågo på folket, som passerade eller vilade sig på andra bänkar. Allt detta, i synnerhet rörelsen omkring oss, tjänade som ämnen för samtal, men Claes var aldrig nöjd att länge vara stilla på ett ställe.

Gatlyktorna voro en outtömlig fröjdekälla, ty ljus är alltid förtjusande för en liten. Det blev nästan en vana för Claes att se efter om de voro tända, när vi kommo till parken, och om det hände att den elektriska strömmen blev påsläppt, just när han såg på lyktorna, gav han högljutt bevis på sin fröjd däröver. Det var svårare för honom att se lysmaskarne som flögo här och där eller lågo stilla i gräset, men efter tåligt bidande och många bemödanden blev han varse även dessa småkryp och vid följande besök i parken tittade han efter dem med livligt intresse.

Vi använde mycken tid att betrakta plantorna och blommorna, ty här hade vi det medärvda intresset i färgerna som utgångspunkt.. Förutom de vackra blomsängarne funnos urnor med olika sorters blommor utomkring i parken. Vi brukade stanna vid varje urna, och jag pekade på blommorna, fäste hans uppmärksamhet på de olika färgerna, den olika anordningen av blomfoder och blomblad, och visade skillnaden mellan blomkronorna och växternas gröna blad.

Claes ville så gärna röra vid blommorna att jag ibland höll hans hand varsamt och lät de små fingrarna lätt berörd någon särdeles tilldragande blomma. Vanligtvis stod jag dock på ett sådant avstånd från blommorna att de voro utom räckhåll för lillens händer, annars hade de små fingrar.

(Forts. å sid. 11.)

Canada och de tidigaste kartorna.

Översättning för Svenska Canada-Tidningen.

Någon har sagt, att världen blir mindre för varje år, som går. Ökade transporteringshastigheter bringa jordens avlägsnaste platser närmare varandra, distanser synas årligen förkrympa. Det är nu så lätt, att färdas. Med vilken lätthet kan man ej stiga in till en resebyrå eller biljettagentur och köpa biljett till Vallstina, Colorado eller Zanzibar. Eller, om man så önskar, kan man skaffa sig en minutiöst tillförlitlig karta över snart sagt vilken plats som helst.

Men huru mycket mera romantiska voro icke de imaginativa och ofullständiga kartor våra förfäder hade för vilka världen dagligen antog nya skepnader för vilka de avlägsna haven hade något av sagolandets förtrollande magik över sig och vilkas skepp när som helst, helt oförmodat, kunde finna sig ankrad vid en ny kontinents stränder.

För att bistå dem, som vid Wembley studerade de delar av den allt för väl kända världen, som tillhör det Brittiska riket, hade det Brittiska museets myndigheter arrangerat en utställning av tidigare dagars forskningsresandes kartor.

Behagliga kartor.

Av intresse för canadensare äro icke allenast Canadas kartor, utan också Västindiens och Newfoundlands. Till exempel, Drakes beskrivninng av sin färd till Västindien, publiserad i London 1589, bifogar han å sin karta över Västindien, en teckning av konturerna av kontinentens kust, så långt norr som Canada och St. Lawrencefloden, vid vilken Hochelaga var den enda plats som angivits. Visserligen är det sant, att hela kontinenten ser ut att ha krympt samman betydligt, Virginia ligger nästan nere vid Mexikanska viken och Canada endast några mil norr om Virginia. Det är dock bättre behandling än vad som tilldelas Sydamerika, det betecknas vältaligt "West Indies". Drakes karta är intressant, med sin resrute omsorgsfullt utvisad medelst små bilder av flaggor och skepp. I densamma finns även en teckning av ett fruktansvärt havsdjur, beskrivet såsom ett "Sea-Connye", vilket plöjer havet triumferande. Man undrar inom sig om det var en del av Drakes äventyrshistoria, vilken haft så många modärna efterhärmare.

Likaså trevlig är Barbados karta publicerad 1657, ehuru den ej upptog något om Canada. Den har en lista av namn å de tidigaste settlarna, med bilder, vilka uppenbarligen skulle illustrera settlarnas liv i det nya landet. Där kan man se manhaftiga män på hästryggen, vilka jaga flyende infödingar med vad som synes vara "fjärilsnät", men som otvivelaktigt skall representera lassos av något underligt slag. Barbados hade tydligen en uppsjö på alla möjliga varieteer ur djurvärlden, bländ em kameler, muläsnor och vildsvin, samt ett hav som vimlade av åtminstone femtiosju olika slags fisk.

Farmland framträder på kartor för första gången å en världskarta, tryckt i Rom 1508. Här är New Foundland visad, såsom en del av fastlandet av Asiens nordöstra landsträcka. En karta, publicerad 1556 i Venedig visar New Foundland såsom en ögrupp; Canada betecknas som en enda stor ö, benämnd New France, Nya Frankrike.

Denna karta, liksom Barbados, försöker att illustrera nybyggarelivet. Fruktansvärda havsdjur vimla i havet, men fiskeriet synes allaredan ha börjat vid New Foundland, ty ett stort antal båtar segla och fiska längs kusterna. En del fisk ha fångats och äro upphängda mellan tvenne träd, tydligen för att göra grannarna avundsjuka. Det ser ut som funnes indianer i stor mängd i närheten, välutrustade med bågar och pilar och mitt ibland all denna verksamhet, oberörd av hunger eller bekymmer för morgondagen, ligger en människa under en kanot, försänkt i den djupaste sömn.

Canada en ö.

En karta av Canada, publicerad 1564, visar Canada som en ö. Det var icke förrän tjugo år senare som resultaten av Cartiers upptäcktsresor, började visa sig på kartorna. Greenland och Labrador representerades också såsom öar.

Mest intressant av de tidigaste publicerades i London i Haklugts rekartorna av Canada är den, som 1582 sebeskrivningar. Den visar de synpunkter, det Elizabethanska England hade med avseende å dessa främmande, underliga landen på andra sidan havet, synpunkter, som var upphovet till de förlängda hjältemodiga forskningarna för Nordvästpassagen. Haklugts karta är rätt så omfattande. Den visar det spanska settlementet i Californien. Ingenting var på den tiden känt om den nordvästra sektionen av Nordamerika. Allting norr om Nevada är angivet som en stor sjö. The Saguenay, river och the Mountains of St. John äro västligaste punkterna i Canada.

Såsom är att förvänta finnas en del franska kartor från Canada. En som publicerades i Paris 1609 är den första någorlunda fullständiga karta av Canada. Den visar Champlains upptäckter. Liksom andra kartor, som förskriva sig från denna tid, sökte denna karta ge en illustration av den "Nya Världens" flora och fauna. Den typiska nordamerikanska födan, "corn on the cob" illustreras på ett synnerligen aptitretande sätt, och vad som framgår av kartan, måste landet producera en myckenhet av druvor. En del familjära namn förekommo för första gången, såsom Chalem Bay och Cope Breton, medan Hochelaga är en synnerligen pittoresk plats. En liten men rund stockad betecknar Montreal.

År 1613 var "the Voyages of Champlain" publicerade och å en karta som däri förekommer, visas första gången Hudsonviken, betecknad i en skrift såsom "Bay where Hudson did winter". Inga av de Stora Sjöarna äro upptagna å denna karta, men Nova Scotia är benämnt vid sitt gamla, romantiska namn Acadia Lake Champlain, Three Rivers and Quebec äro tydligen upptagna.

Något över ett århundrade senare publicerades i London en plan av Quebec, med en teckning av the Plains of Abraham och slaget däröstädes, "drawn from thence by an officer of distinction". Och därmed se vi slutet av den mest piktoriska perioden i Canadas historia.

Icke minst intressant äro de tidigaste vyerna av Niagarafallen, publicerade i Utrecht 1697. Beskrivningen av fallen är uppfriskande naiv:

Mellan sjöarna Ontario och Erie finnes det ett stort och mäktigt vattenfall vars vattenström är helt och hållet överväldigande. Det har ej sin like i hela världen. Kanske man såg något liknande i Italien. Man finner sig återigen i kungariket Sverige. Men man får säga, att dess scenerier äro mer förtrollande än de andra som vi nämnt här"

En något liknande bild framställdes i "The Gentlemens Magazine 1751." I denna kan man se att det tredje fallet försvunnit, förstört av ett stort klippblock, som brutit sig löst.

Huru livlösa och tomma förefalla icke de vanliga kartorna efter en sådan "fest"! Vilket virrvarr av inbillning och fantasi är ej här exponerad, vilka kombinationer av det kända och det oantagliga, det sedda och det omöjliga! Och hur behagligt och trevligt att å en karta finna ej endast floderna rinna, men också vad fisk de hysa, ej endast ställena, platserna, men också infödingarnas klädsel, föda och vanor! Hur intressant skulle ej en modärn canadensisk karta vara, utarbetade enligt samma metoder, som i tidigaste dagar, så att man vid en enda blick kunde se börsbaronerna i Toronto och Montreals bankirer i sitt esse! Men ack, den modärna metoden av kartläggning lämnar intet rum för inbilning eller fantasi. Man har fallit offer för för noggranna upplysningar och det hjälper ej med vilka äventyrliga känslor man reser västerut för att uppsöka de eviga städerna av Cathay, så vet man, att man eventuellt endast anländer till — Hollywood.

Fru X., som fått en gammal moraklocka ommålad, utbrister förargad: "Det var då en faslig klocka, som inte vill gå ordentligt nu efter ommålningen. Hon gick ju så bra förut."

Fröken Y. (som lyssnar till klagovisan): "Inte kan man väl begära att klockan skall gå ordentligt, när hon blivit så påstruken."

Trafikpolisen i "Politiska hörnet" i Falkenberg försöker lära en Morupbonde, som kommer körande med häst och vagn, trafikkultur:

"Se så, ta ut stor sväng åt höger där!"

"Au, ja kan la schöra....."

"Nå så ta ut svängen då, annars kör ni ju på mej."

"Du äst la för helsecke ente fastvoxen, sau du kanst la tocka pau dek, heire!"